РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - РАЗГРАД

Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Разград за 2020 година

2021 г.

Основни здравно – демографски показатели през 2020 г.

Население към 31.12.2020 г.	**109 810**
Раждаемост	**7,3**
Смъртност	**21,5**
Брой хоспитализации COVID - 19	**900**
Умирания от COVID - 19	**173**
Естествен прираст	**-14,2**
Детска смъртност	**5,0**
Новооткрити случаи на туберкулоза	**16**
Новооткрити случаи на злокачествени новообразувания	**340**
Новооткрити психични и поведенчески разстройства	**13**
Хоспитализирани случаи	**17 232**
Общ брой на първично инвалидизирани лица	**952**
Брой освидетелствани и преосвидетелствани лица	**4 330**
Брой на лечебните заведения за болнична помощ	**3**
Средногодишен брой легла в лечебните заведения за болнична помощ	**558**
от тях: легла за активно лечение	*455*
- интензивни	23
- терапевтични	249
- хирургични	91
- педиатрични	60
- акушеро - гинекологични	32
от тях: други легла	*103*
- легла за дългосрочни грижи	43
- психиатрични	40
- физиотерапия и рехабилитация	20
Брой места за краткосрочен престой в лечебните заведения за болнична помощ	**103**
Амбулатории за първична медицинска помощ	**47**
Амбулатории за първична дентална помощ	**67**
Амбулатории за специализилрана медицинска помощ	**59**
Диагностично – консултативни центрове	**1**
Медицински центрове	**7**
Медико – диагностична лаборатория	**5**
Медико техническа лаборатория	**11**
Хоспис	**1**
Брой лекари	**325**
Брой персонал по здравни грижи	**550**
Обслужени лица в спешно отделение	**15 741**

1. Здравно-демографска характеристика на областта

1.1. Численост на населението

Област Разград е разположена в североизточната част на България, заема 2,38% от територията на страната (2639 кв. км.) и 17,62% от територията на Северен централен район. С най-голяма площ в областта е община Разград (22,7% от територията на областта), следвана от общините Кубрат и Исперих, заемащи съответно 17,8% и 16,6%. С най-малка площ е община Цар Калоян, чиято площ е 7,7% от територията на областта. Областта граничи с областите Русе, Шумен, Търговище и Силистра.

Селищната мрежа в област Разград обхваща 104 населени места, от които 6 са градове. Населението в областта към 31.12.2020 г. е 109 810 души. Селското население е 58 650 души или 53,41 % от общото население, а градското население е 51 160 души или 46,59 % от общото население. Процентът на градското население за областта (46,59) е много по-нисък от средния процент за Северен централен район (66,09%) и за страната (72,91 %). Това показва, че Разградска област се характеризира с много ниска степен на урбанизация. Пет от шестте града в областта са от категорията много малки градове – под 10 хил. души. За първа година центърът на областта - град Разград е под 30 000 души (с 29 399 души), и вече не е в категорията на средните градове над 30 хил. души. В него е съсредоточена голяма част от градското население, по данни на НСИ.

Селищната мрежа на областта може да бъде охарактеризирана като сравнително добре балансирана и равномерно развита. Центърът на областта - град Разград е в сравнително удобно разположение спрямо останалите населени места и центровете на общини. Опорните центрове - малките градове, също са разположени в добра близост до селските населени места. Това предполага възможности в бъдеще да се усъвършенстват връзките град – село.

Броят на жените е 56 343, което представлява 51,31% от цялото население, а мъжете са 53 467 (48,69%). Делът на жените си остава незначително по-висок от този на мъжете. През 2020 г. на 1000 мъже се падат 1 054 жени.

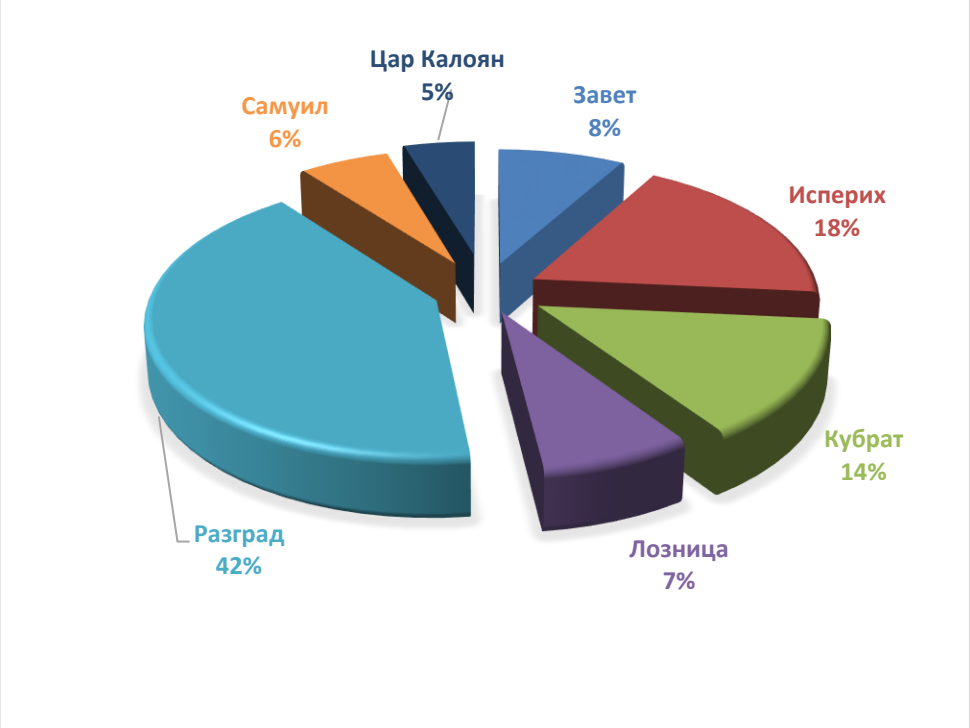
Година	Население в областта	Мъже	Отн. дял	Жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2018	112 229	54 714	48,75%	57 515	51,25%	53 002	47,23%	59 227	52,77%
2019	110 789	54 012	48,75%	56 777	51,25%	52 159	47,08%	58 630	52,92%
2020	109 810	53 467	48,69%	56 343	51,31%	51 160	46,59%	58 650	53,41%

От населението на възраст до 55-59 години мъжете са повече от жените. След тази възрастова група броят на жените превишава този на мъжете.

	Структура на населението по местоживеене		Полово съотношение (брой жени на 1000 мъже)	Отношение на населението на възраст под 15 и на 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години	Отношение на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години
	%			%	%
	град	**село**	**общо**	**общо**	**общо**
Общо за страната	72,9	27,1	1065	56,7	34,1
Северен централен	66,1	33,9	1063	59,9	39,3
Разград	46,6	53,4	1054	55,9	34,7

С най-голям брой население е община Разград – 45 624 жители (41,55%). Втора по брой население е община Исперих с 20 142 жители (18,34%), следвана от община Кубрат с 15 410 (14,00%). С най-малък брой население е община Цар Калоян с 5 068 жители (4,62%).

Области Общини	2018			2019			2020		
	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата
	население								
Разград	112229	53002	59227	110789	52159	58630	109810	51160	58650
Завет	9327	2709	6618	9090	2638	6452	8938	2608	6330
Исперих	20428	8086	12342	20268	7928	12340	20142	7868	12274
Кубрат	15956	6362	9594	15638	6259	9379	15410	6205	9205
Лозница	8375	2036	6339	8307	2008	6299	8263	1982	6281
Разград	46495	30575	15920	45936	30173	15763	45624	29399	16225
Самуил	6384	-	6384	6408	-	6408	6365	-	6365
Цар Калоян	5264	3234	2030	5142	3153	1989	5068	3098	1970

Области Общини	2018			2020			Спад в проценти		
	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата
Разград	112229	53002	59227	109810	51160	58650	-2,20%	-3,60%	-0,98%
Завет	9327	2709	6618	8938	2608	6330	-4,35%	-3,87%	-4,55%
Исперих	20428	8086	12342	20142	7868	12274	-1,42%	-2,77%	-0,55%
Кубрат	15956	6362	9594	15410	6205	9205	-3,54%	-2,53%	-4,23%
Лозница	8375	2036	6339	8263	1982	6281	-1,36%	-2,72%	-0,92%
Разград	46495	30575	15920	45624	29399	16225	-1,91%	-4,00%	1,88%
Самуил	6384	-	6384	6365	-	6365	-0,30%		-0,30%
Цар Калоян	5264	3234	2030	5068	3098	1970	-3,87%	-4,39%	-3,05%

Тенденцията за намаляване на населението през годините се запазва относително постоянна, като с най-лош показател са община Завет (-4,35%) и община Цар Калоян (-3,87%, а най–малко е намаляло населението в община Исперих (-1,62%) и община Самуил (-0,30%).

Показателят за област Разград (-2,20%) е по-лош от същия за страната (-1,21%).

	Страната брой	**Разград брой**	**Страната %**	**Разград %**
0 - 4	314370	4558	4,55%	4,15%
5 - 9	337290	5027	4,88%	4,58%
10 - 14	347354	5321	5,02%	4,85%
15 - 19	314238	5309	4,54%	4,83%
20 - 24	306421	4621	4,43%	4,21%
25 - 29	364385	5517	5,27%	5,02%
30 - 34	474861	6131	6,87%	5,58%
35 - 39	478532	6729	6,92%	6,13%
40 - 44	522220	7719	7,55%	7,03%
45 - 49	528127	8677	7,64%	7,90%
50 - 54	491725	9022	7,11%	8,22%
55 - 59	464881	8576	6,72%	7,81%
60 - 64	468096	8134	6,77%	7,41%
65 - 69	451579	7863	6,53%	7,16%
70 +	1052469	16606	15,22%	15,12%

Процентното съотношение по възрастови групи за област Разград е идентично с това за страната.

РАЗГРАД	**109810**	**%**
Под трудоспособна възраст	15991	14,56
В трудоспособна възраст	65671	59,80
Над трудоспособна възраст	28148	25,63
БЪЛГАРИЯ	6916548	**%**
Под трудоспособна възраст	1064035	15,38
В трудоспособна възраст	4139056	59,85
Над трудоспособна възраст	1713457	24,77

Сериозен проблем е значително ниският относителен дял на населението в под трудоспособна възраст – 14,56%. Населението в над трудоспособна възраст нараства и през 2020 г. и достига 25,63% за областта. За страната населението над трудоспособна възраст е 24,77%.

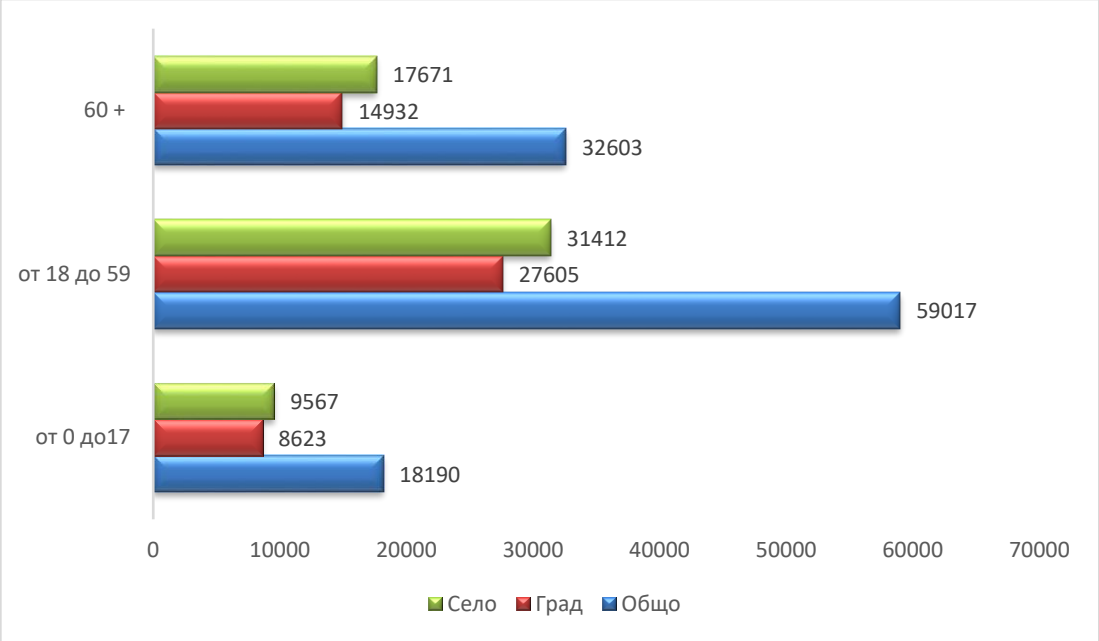
Като остър демографски проблем се очертава продължаващият процес на остаряване на населението. Той се изразява в непрекъснато нарастване на показателя за средна възраст на населението през последните години, като през 2020 г. достига до 44,4 години. Процесът на остаряване на населението се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата средната възраст на населението е 44,1 а в градовете 44,5 години. Мъжете в областта достигат средна възраст на 43,3 години, а жените на 45,5 години.

Друг показател е коефициентът на демографско заместване (съотношение между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) към излизащите от трудоспособна възраст (60-64 г.). През 2000 г. на всеки 100 души излизащи от трудоспособна възраст са били заместени от 142 души влизащи в трудоспособна възраст, през 2020 г. на всеки 100 души са били заместени от 65 души. Това показва, че в областта настъпва стагнация по отношение на подмладяването и развитието на трудоспособното население.

Възрастова структура на населението за 2020 г. на област Разград

Години	Възрастови групи						
	Общо	0-17	% от общия брой	18-59	% от общия брой	60+	% от общия брой
Общо							
2018	112 229	18 691	16,65%	60 920	54,28%	32 618	29,06%
2019	110 789	18 404	16,61%	59 604	53,80%	32 781	29,59%
2020	109 810	18 190	16,56%	59 017	53,74%	32 603	29,69%
В градовете							
2018	53 002	8 758	16,52%	29 199	55,09%	15 045	28,39%
2019	52 159	8 716	16,71%	28 274	54,21%	15 169	29,08%
2020	51 160	8 623	16,85%	27 605	53,96%	14 932	29,19%
В селата							
2018	59 227	9 933	16,77%	31 721	53,56%	17 573	29,67%
2019	58 630	9 688	16,52%	31 330	53,44%	17 612	30,04%
2020	58 650	9 567	16,31%	31 412	53,56%	17 671	30,13%

фиг. 1 Възрастова структура на населението към 31.12.2020 г. на област Разград

От представените данни за тригодишен период се наблюдава ясна тенденция за намаляване и застаряване на населението в Разградска област, по-ясно изразено в селата и при жените.

Трудоспособното население заема най-висок дял във възрастовата структура на населението в област Разград, но и в тази категория е налице намаление на населението както в абсолютен брой, така и като относителен дял.

Безработни лица и коефициент на безработица

Статистически райони Области	Общо		в т.ч. на 15-64 години	
	Безработни лица – хил.	**Коефициент на безработица - %**	Безработни лица – хил.	**Коефициент на безработица - %**
България	168,6	**5,1**	166,1	**5,2**
Северен централен	20,9	**5,7**	20,4	**5,8**
Област Разград	5,1	**10,3**	5,1	**10,6**

Наблюдава се леко покачване на коефициентът на безработица от 9,6 % през 2019 г. на 20,3% през 2020 г. Същият е по-висок от средния за Северен централен район (5,7 %) и от този за страната (5,1 %).

Заети лица и коефициент на заетост

Статистически райони Области	Заети лица – хил.	**Коефициент на заетост - %**
България	3 121,7	**52,7**
Северен централен	343,0	**51,3**
Област Разград	44,6	**46,9**

Икономическата активност в област Разград е 52,3%, но въпреки всичко Северният централен район (54,4 %) и страната (55,5) са с по–висок показател.

По данни на НСИ за 2020 г., ***коефициентът на заетост*** на населението е също по-нисък (46,4 %) спрямо СЦР (51,3 %) и спрямо средния за страната (52,2 %).

Брутен вътрешен продукт на човек от населението

Статистически райони Области	БВП на човек от населението
България	15 615
Северен централен	10 434
Област Разград	9 709

Стойността на произведения брутен вътрешен продукт (БВП) на област Разград за 2020 г. възлиза на 1097 млн. лв. и е на предпоследно място по принос в Северен централен район – 8412 млн. лв. Областта има ограничен принос в общия БВП като формира едва 13,04 % от БВП на района.

По показателя БВП на глава от населението за 2020 г., област Разград е на предпоследно място в сравнение с останалите области от СЦР. Средната стойност на БВП на човек в областта е 9 709 лв., при среден показател за района 10 434 лв. и за страната от 15 615 лв.

Както и през предходните години се наблюдава намаление на броя на жените във фертилна възраст (15-49 год.) от 22 716 жени през 2018 г. до 21 629 жени през 2020 г. За разглеждания период жените във фертилна възраст са намалели с 4,78 %.

Година	Брой жени във фертилна възраст (15-49)
2018 г.	22 716
2019 г.	21 951
2020 г.	21 629

Изводи:

С развитието на демографските процеси в област Разград през последните години се утвърдиха неблагоприятни тенденциии за намаляване броя на населението. Негативно влияние оказват ниската раждаемост и относително високата смъртност, както и външната и вътрешна миграция.

Застаряването на населението поражда редица здравни, социални и икономически проблеми. Увеличените потребности от здравни грижи и социално подпомагане водят до увеличаване на разходите в тези сфери и необходимост от по-големи ресурси.

1.2. Раждаемост

Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент, измененията във фертилното поведение и психологическата нагласа за малко деца в семейството и др.

(брой)

	2018			2019			2020		
	Общо	Живородено	Мъртвородено	Общо	Живородено	Мъртвородено	Общо	Живородено	Мъртвородено
България	62576	62197	379	61882	61538	344	59440	59086	354
Разград	948	942	6	877	876	1	809	803	6

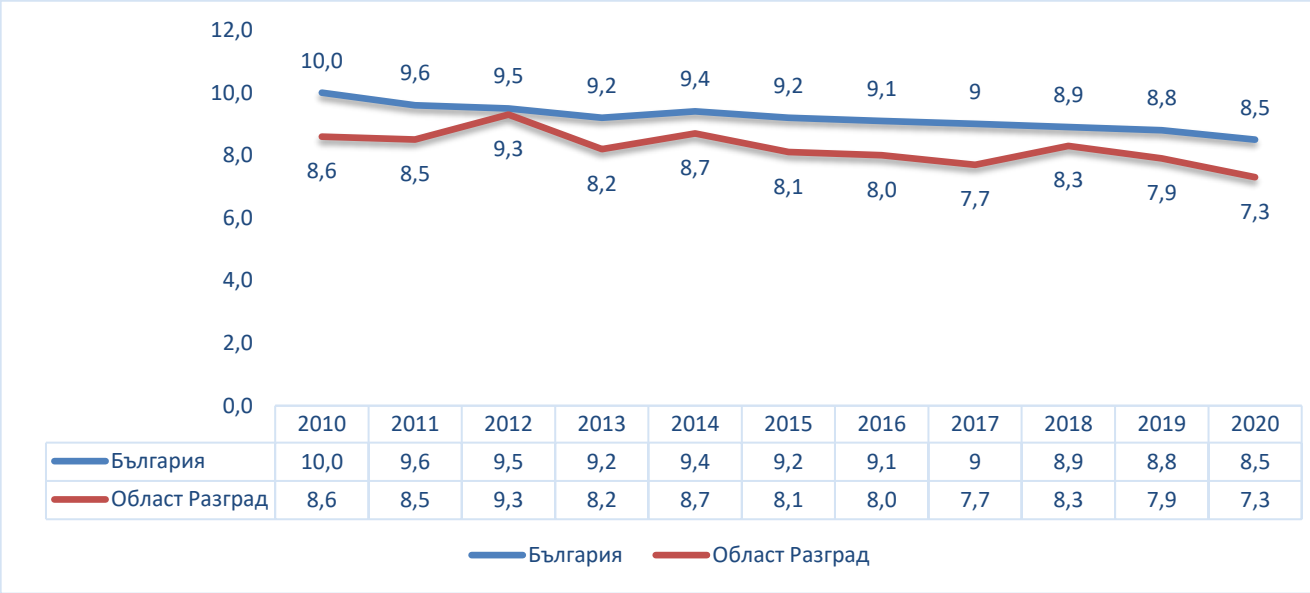
Спрямо 2018 г. броят на живородените през 2020 г. е намалял с 139 броя.

През 2020 г. в областта са регистрирани 809 родени деца, от които 803 са живородени (99,26%) и 6 – мъртвородени (0,74%). В сравнение с предходната година броят на мъртвородените се е увеличил (1 бр. – 2019 г.).

		2018	2019	2020
		Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)
Общо	България	8,9	8,8	8,5
	Разград	8,3	7,9	7,3
В градовете	България	9,1	8,9	8,6
	Разград	7,6	7,6	7,2
В селата	България	8,3	8,5	8,2
	Разград	9,0	8,1	7,5

Коефициентът на общата раждаемост за областта е намалял с 0,6‰ и за 2020 г. е 7,3‰, като остава по–нисък от средния за страната 8,5 ‰. В градовете и селата раждаемостта е съответно 7,2 и 7,5 на хиляда души от населението.

Характерно за областта е по-високата раждаемост в селата (7,5‰), отколкото в градовете (7,2‰). За страната тази тенданция е обратна – по-висока е раждаемостта в градовете (8,6‰), а в селата е 8,2‰.

Области Общини	Общо	Възраст на майката							
		под 20	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 +	непоказана
Разград - 2018	942	93	254	310	186	86	13	-	-
Разград - 2020	803	70	181	265	199	70	17	1	-

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в областта, или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, намалява от 22 716 през 2018 г. спрямо 2020 г. – 21 629.

Върху броя на ражданията съществено влияние оказва контингентът на жените в детеродна възраст, който намалява. Същият оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението. Повъзрастовите показатели за плодовитост на жените показват, че най-висока е плодовитостта сред жените на възраст от 20 до 29 години (446 живородени от общо 803 или 55,54%). Сравнително висока е и плодовитостта сред жените на възраст 30 – 34 години (199

живородени или 24,78 %). Сред по-младите майки под 20 години, 70 са животородените деца или 8,72 %.

Тоталният коефициент на плодовитост (среден брой деца, които една жена ражда през целия си детероден период) се увеличава от 1,49‰ през 2016 г. за областта на 1,65‰ през 2018 г. (1,56‰ за страната – 2018 г.). Теоретично определеният минимум за осигуряване на просто възпроизводство на населението е 2,1‰ живородени деца.

	2019			
	Коефициент на раждаемост (‰)	Тотален коефициент на плодовитост (Среден брой деца)	Средна възраст на майката при раждане на дете (години)	Средна възраст на майката при раждане на първо дете (години)
Общо за страната	8,8	1,58	28,9	27,3
Разград	7,9	1,60	27,4	25,1

	2020			
	Коефициент на раждаемост (‰)	Тотален коефициент на плодовитост (Среден брой деца)	Средна възраст на майката при раждане на дете (години)	Средна възраст на майката при раждане на първо дете (години)
Общо за страната	8,8	1,56	28,9	27,5
Разград	7,3	1,50	27,9	26,1

Средната възраст на жените при раждане на първо дете се запазва постоянна от около 26 години за разглеждания период и е по–ниска от средната възраст за страната – 27 години.

Общини	2018 Живородени			2019 Живородени			2020 Живородени		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
Разград	942	501	441	876	442	434	803	408	395
Завет	72	46	26	56	24	32	63	29	34
Исперих	184	94	90	174	92	82	153	78	75
Кубрат	108	61	47	105	62	43	93	46	47
Лозница	70	36	34	67	30	37	49	25	24
Разград	396	207	189	380	187	193	349	183	166
Самуил	76	42	34	63	29	34	60	30	30
Цар Калоян	36	15	21	31	18	13	36	17	19

В териториален аспект раждаемостта е най-висока в общините Самуил – 9,4 ‰, Исперих – 7,6 ‰ и Разград 7,6 ‰ а най–ниска в общините Лозница – 5,9 ‰ и Кубрат – 6,0 ‰.

Общини	Раждаемост		
	2018	2019	2020
Разград	**8,3**	**7,9**	**7,3**
Завет	7,6	6,2	7,0
Исперих	9,0	8,6	7,6

Кубрат	6,7	6,7	6,0
Лозница	8,3	8,1	5,9
Разград	8,5	8,3	7,6
Самуил	11,8	9,8	9,4
Цар Калоян	8,6	6,0	7,1

Раждания и аборти в област Разград

година	Брой		На 1000 жени от 15 до 49 години	
	Раждания	Аборти	Раждания	Аборти
2020 г.	809	242	35,6	10,7
2019 г.	877	252	40,0	11,5
2018 г.	948	251	41,7	11,1

Година	Аборти по желание	По мед.показания	Спонтанни аборти	Всичко
2020 г.	114	10	118	242
2019 г.	116	6	130	252
2018 г.	112	4	135	251

В структурата на абортите по причини най-голям за 2020 г. е броят на спонтанните абортите - 118, чийто относителен дял е половината от всички аборти или 48,76 %, следвани от абортите по желание - 114 (47,10 %). С най-малък относителен дял са абортите по медицински показания – 10 с относителен дял – 4,13 %.

През разглеждания период относителният дял на извънбрачните раждания – намалява, от 47,72% през 2019 г. на 43,71% през 2020 г. През 2020 г. относителният дял на извънбрачните раждания в селата (40,26%) е по-нисък отколкото в градовете (48,03%). За голяма част от извънбрачните раждания има данни за бащата, което означава, че тези деца най-вероятно се отглеждат в семейна среда от родители, живеещи в съжителство без брак.

	2019				2020			
	Общо	Брачно	Извън-брачно	% извънбрачни	Общо	Брачно	Извън-брачно	% извънбрачни
Разград	876	458	418	47,72%	**803**	**452**	**351**	**43,71%**
Завет	56	35	21	37,50%	63	38	25	39,68%
Исперих	174	91	83	47,70%	153	85	68	44,44%
Кубрат	105	52	53	50,48%	93	45	48	51,61%
Лозница	67	30	37	55,22%	49	26	23	46,94%
Разград	380	181	199	52,37%	349	194	155	44,41%
Самуил	63	45	18	28,57%	60	37	23	38,33%
Цар Калоян	31	24	7	22,58%	36	27	9	25,00%

В регионален аспект най-висок е относителният дял на извънбрачни раждания в общините Кубрат (51,61%), Лозница (46,94%) и Исперих (44,44%). В тези общини делът е около 50%, най–нисък е в община Цар Калоян (25,00%).

Високият процент на извънбрачната раждаемост е характерен за всички области в страната и е в съответствие с промяната от традиционния семеен модел за сключен граждански брак, към свободно съжителство. Новият семеен модел променя и семейните отношения, и мястото и ролята на семейството в обществото, в посока на намаляване на тяхната икономическа, социална и традиционно - ценностна тежест и значимост.

Изводи:

Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент, измененията във фертилното поведение и психологическата нагласа за малко деца в семейството и др.

1.3. Обща смъртност

Смъртността в Разградска област през 2020 г. е над средната за страната (21,5 ‰ за област Разград и 18,0 ‰ за страната). През последната година за областта показателят рязко се повишава от 17,0 ‰ през 2018 г. на 21,5 ‰ през 2020 г. и е над средния за страната 18,0 ‰, който също бележи повишение.

	2018			2020		
	Смъртност (на 1 000 живородени)			Смъртност (на 1 000 живородени)		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо за страната	15,4	16,5	14,4	18,0	19,6	16,4
Разград	17,0	18,3	15,8	21,5	23,2	19,8

По данни на РЗИ Разград, получени при обработка на демографските показатели, могат да се направят следните изводи:

С най-висока смъртност е община Кубрат (24,85 ‰), а най-ниска е в община Лозница (19,24 ‰). В останалите общини регистрираната смъртност е със стойности малко над 20 ‰.

Данните за областта сочат, че смъртността е с по-високи стойности в селата – 1352 умрели (57,15%), при 1015 умрели (42,88% ‰) в градовете.

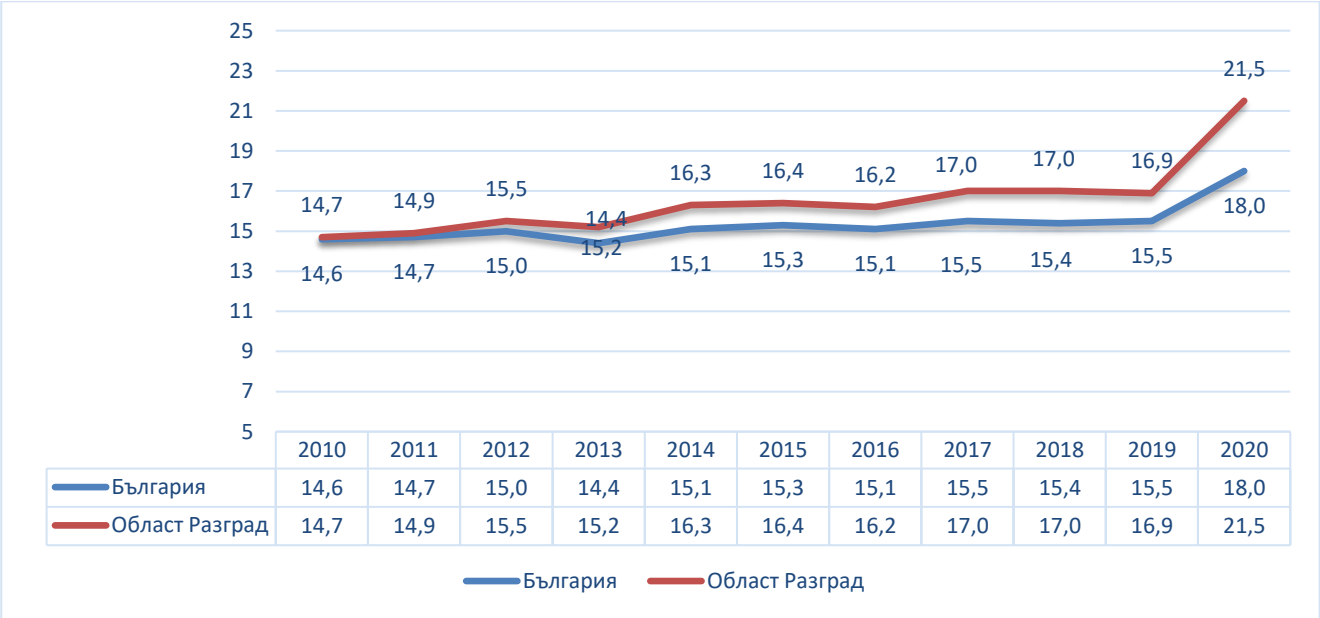
По пол данните са следните: 52,7 % от починалите са мъже, при 47,3 % за жените.

Средната продължителност на живота за периода 2018 – 2020 г. е 72,4 години и леко намалява спрямо предходния период (2017 - 2019), като отново данните за мъжете са с по-неблагоприятни стойности – 68,8 години, а при жените средната продължителност на живота е 76,3 години.

От починалите с най-висок относителен дял е възрастовата група на 60+ – 86,39 % (2045 броя от общо 2367).

Смъртност по общини

Община	2018 г.			2019 г.			2020 г.		
	Брой	Население	На 1000 души население	Брой	Население	На 1000 души население	Брой	Население	На 1000 души население
Завет	153	9426	16,23	164	9209	17,81	197	8938	22,04
Исперих	330	20515	16,09	325	20348	15,97	449	20142	22,29
Кубрат	315	16126	19,53	341	15797	21,59	383	15410	24,85
Лозница	140	8440	16,59	145	8341	17,38	159	8263	19,24
Разград	768	46720	16,44	704	46216	15,23	950	45624	20,82
Самуил	109	6419	16,98	110	6396	17,20	127	6365	19,95
Цар Калоян	107	5326	20,09	91	5203	17,49	102	5068	20,13
ОБЩО	**1922**	**112972**	**17,01**	**1880**	**111509**	**16,86**	**2367**	**109810**	**21,56**

Обща смъртност в област Разград и страната (на 1000)

Констатация: *Нивото на общата смъртност все още е твърде високо. Смъртността сред мъжете продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените. Задържащото се високо ниво на смъртността се дължи предимно на умиранията на хора в по-високите възрастови групи. Спрямо предходната година броят на умрелите лица се увеличава с 487, или 25.9%.*

На първо място за 2020 г. по причини за смъртност в област Разград са болестите на кръвообращението – 1454,2 ‰ при 1090,1 ‰ за страната.

На второ място по смъртност са онкологичните заболявания. През 2020 г. те са 241,2 ‰ (по-ниски от средните за страната – 267,2 ‰). С най–висок относителен дял за областта от този клас болести „Новообразувания" са „Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб" (54,4‰), следвани от тези на дебелото черво (30,8‰).

На трето място по смъртност през 2020 г. са починалите с положителен резултат от COVID-19 - 156,8 на сто хиляди за област Разград и 123,4 на сто хиляди за страната.

СМЪРТНОСТ ПО ПРИЧИНИ ПРЕЗ 2020 ГОДИНА ПО ПОЛ

	България			Разград		
	общо	**мъже**	**жени**	**общо**	**мъже**	**жени**
Общо	**1798,9**	**1963,0**	**1644,6**	**2146,0**	**2324,2**	**1976,7**
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	6,1	7,1	5,2	1,8	3,7	-
Туберкулоза (A15-A19, B90)	1,1	1,8	0,4	-	-	-
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,3	0,4	0,2	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,5	0,7	0,3	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	4,3	4,2	4,3	1,8	3,7	-
Клас II Новообразувания (C00-D48)	267,2	316,6	220,7	241,2	299,6	185,6
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	265,7	315,1	219,3	237,5	294,0	183,9
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	5,8	9,1	2,7	9,1	13,0	5,3
Злокачествено новообразование на хранопровода (C15)	3,2	5,5	1,0	0,9	1,9	-
Злокачествено новообразование на стомаха (C16)	15,6	19,5	11,9	12,7	18,6	7,1
Злокачествено новообразование на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	38,7	46,7	31,1	30,8	31,6	30,1
Злокачествено новообразование на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	10,0	12,6	7,5	8,2	11,2	5,3
Злокачествено новообразование на панкреаса (C25)	18,0	20,5	15,6	20,9	29,8	12,4
Злокачествено новообразование на ларинкса (C32)	5,4	10,4	0,6	3,6	7,4	-
Злокачествено новообразование на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	50,0	76,7	24,8	54,4	96,8	14,1
Злокачествен меланом на кожата (C43)	2,5	2,9	2,0	0,9	1,9	-
Злокачествено новообразование на млечната жлеза (C50)	20,6	0,7	39,4	12,7	1,9	23,0
Злокачествено новообразование на шийката на матката (цервикс) (C53)	5,2	-	10,2	6,3	-	12,4
Злокачествено новообразование на тялото на матката (C54-C55)	5,6	-	10,9	7,3	-	14,1
Злокачествено новообразование на яйчника (C56)	6,6	-	12,8	8,2	-	15,9
Злокачествено новообразование на простатата (C61)	17,2	35,5	-	10,9	22,3	-
Злокачествено новообразование на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	5,6	8,3	3,1	9,1	13,0	5,3
Злокачествено новообразование на пикочния мехур (C67)	9,0	14,5	3,9	8,2	14,9	1,8
Злокачествено новообразование на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	9,7	10,5	9,0	7,3	9,3	5,3
Злокачествено новообразование на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,9	0,9	0,9	-	-	-
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	4,5	4,7	4,4	1,8	3,7	-
Левкемия (C91-C95)	6,2	7,5	5,0	6,3	3,7	8,8
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,4	2,5	2,4	2,7	1,9	3,5
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	22,9	26,0	20,1	15,4	11,2	19,4
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,5	1,5	1,4	3,6	5,6	1,8
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	2,1	2,2	2,0	0,9	-	1,8

Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	26,1	25,9	26,3	9,1	7,4	10,6
Захарен диабет (E10-E14)	25,5	25,4	25,6	9,1	7,4	10,6
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,6	0,4	0,7	-	-	-
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	2,0	2,4	1,6	2,7	1,9	3,5
Деменция (F01, F03)	0,9	0,7	1,1	-	-	-
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,7	1,3	0,2	0,9	1,9	-
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,0	0,0	-	-	-	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,4	0,4	0,4	1,8	-	3,5
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	13,7	14,3	13,0	7,3	7,4	7,1
Болест на Parkinson (G20)	3,5	3,8	3,3	0,9	1,9	-
Болест на Алцхаймер (G30)	1,2	1,0	1,5	-	-	-
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	8,9	9,6	8,3	6,3	5,6	7,1
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	1090,1	1101,8	1079,1	1454,2	1471,9	1437,4
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	219,8	245,3	195,9	210,3	219,6	201,6
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	80,5	103,9	58,6	54,4	67,0	42,4
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	139,3	141,4	137,3	155,9	152,6	159,1
Други болести на сърцето (I30-I51)	372,9	377,2	368,9	434,3	452,2	417,3
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	317,4	302,5	331,4	369,0	351,7	385,4
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	179,9	176,8	182,8	440,6	448,5	433,2
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	86,6	107,5	67,0	103,4	122,8	84,9
Грип (J09-J11)	0,7	1,0	0,5	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	42,9	52,2	34,1	60,7	63,3	58,3
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	21,6	28,5	15,1	27,2	46,5	8,8
в това число:						
Астма (J45-J46)	0,4	0,4	0,4	-	-	-
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	21,2	28,1	14,7	27,2	46,5	8,8
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	21,4	25,7	17,2	15,4	13,0	17,7
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	59,9	82,1	39,0	49,0	78,2	21,2
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	3,5	4,5	2,6	0,9	1,9	-
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	26,4	43,3	10,6	18,1	31,6	5,3
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	30,0	34,4	25,8	29,9	44,7	15,9
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	0,8	1,0	0,6	1,8	1,9	1,8
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	0,5	0,7	0,4	-	-	-
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,1	0,1	0,1	-	-	-
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,4	0,6	0,3	-	-	-
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	25,9	29,2	22,8	17,2	16,7	17,7
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	25,6	28,6	22,7	16,3	14,9	17,7

Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,4	0,6	0,2	0,9	1,9	-
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	0,1	-	0,1	0,9	-	1,8
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	2,0	2,3	1,7	1,8	1,9	1,8
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	1,3	1,4	1,3	1,8	3,7	-
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	55,0	57,1	53,1	53,5	67,0	40,7
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	0,0	0,1	-	-	-	-
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	33,7	39,7	28,0	47,1	55,8	38,9
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	21,3	17,3	25,1	6,3	11,2	1,8
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	36,2	54,2	19,2	42,6	55,8	30,1
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	21,1	30,6	12,3	23,6	29,8	17,7
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	6,3	10,2	2,7	11,8	14,9	8,8
Падания (W00-W19)	6,5	7,6	5,4	2,7	3,7	1,8
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	1,2	2,0	0,4	0,9	1,9	-
Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	1,4	2,3	0,6	1,8	1,9	1,8
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	5,8	8,5	3,2	6,3	7,4	5,3
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	8,5	13,8	3,4	15,4	20,5	10,6
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	0,7	1,0	0,5	-	-	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	5,3	8,0	2,7	3,6	5,6	1,8
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	0,5	0,7	0,3	-	-	-
Клас XXII Кодове за специални цели (U00-U85)	123,4	157,3	91,5	156,8	184,2	130,8
в т.ч. COVID-19 (U07.1-U07.2)	**123,4**	**157,3**	**91,5**	**156,8**	**184,2**	**130,8**

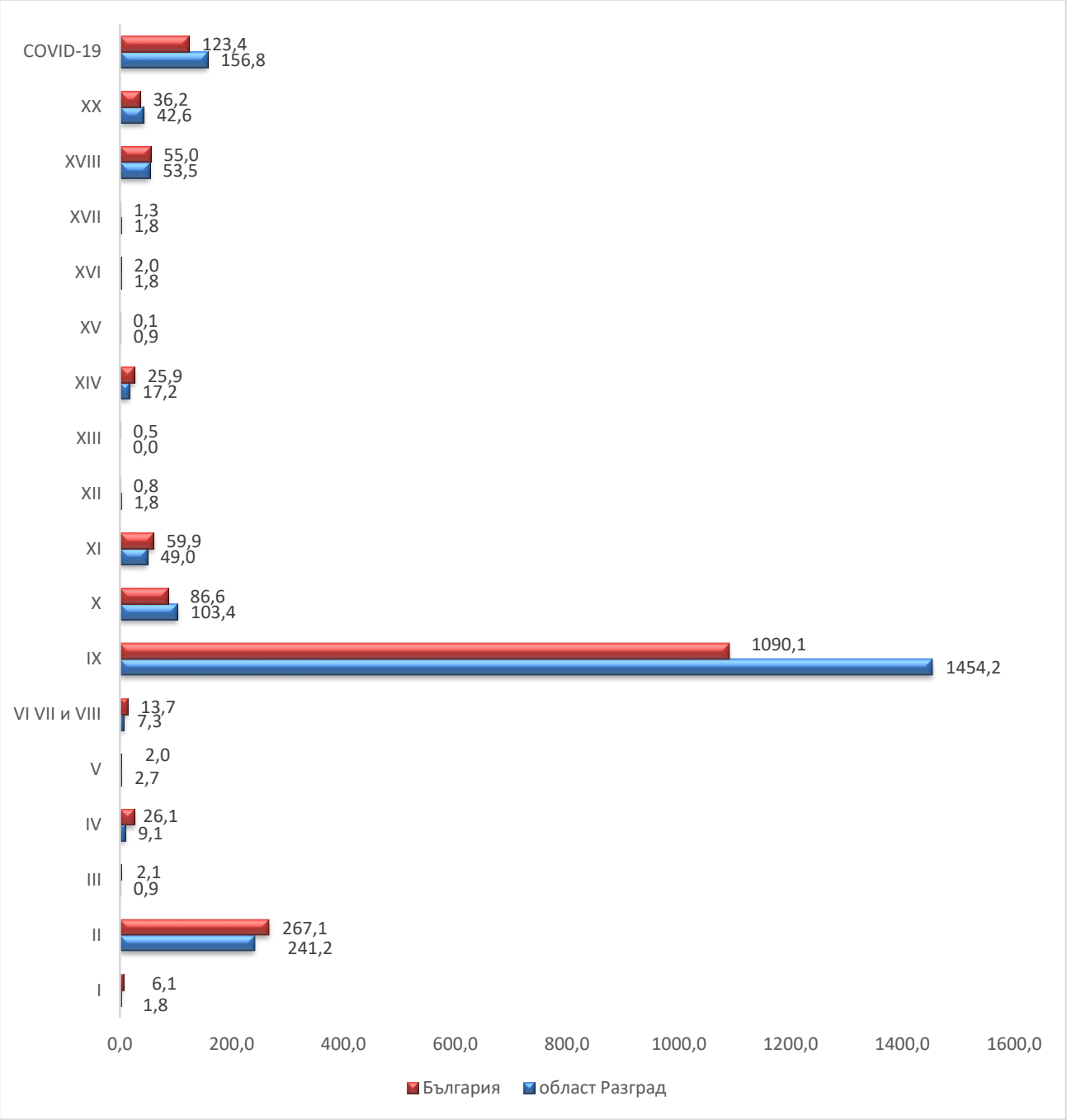
Показателят за преждевременна смъртност през 2020 г. (21,38%) се увеличава спрямо предходната година (20,53%). В стойността на показателя за преждевременна смъртност има съществени различия при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст до 64 години вкл. в област Разград през 2020 г. са 14,67%, а стойността на този показател при мъжете е 27,38% - близо два пъти е по–висок.

За област Разград преждевременната смъртност в градовете (20,69%) е малко по–ниска от тази в селата (21,89%). За разлика от областта този показател за страната е с по–високи стойности в градовете (21,70%) и по–ниски в селата (18,80%).

Коефициенти на преждевременна смъртност по местоживеене (%)

	2019				
	Общо			В градовете	В селата
	Общо	Мъже	Жени		
България	20,54%	27,44%	13,08%	21,96%	18,06%
Разград	20,53%	28,04%	12,22%	20,86%	20,28%
	2019				
	Общо			В градовете	В селата
	Общо	Мъже	Жени		
България	20,51%	26,60%	13,68%	21,70%	18,80%
Разград	21,38%	27,38%	14,67%	20,69%	21,89%

Умирания на 100 000 души по класове болести за област Разград и България за 2020 г.

Основните причини за нарастване на общата смъртност в област Разград и страната през последните години са следните:

- нарастване на смъртността в активната възраст от социално значими заболявания, особено сред мъжете.
- рискови фактори, свързани с начина на живот на населението – тютюнопушене, нерационално хранене, хиподинамия, стрес и др.
- социално-икономически и екологични фактори на средата.
- епидемията от COVID-19

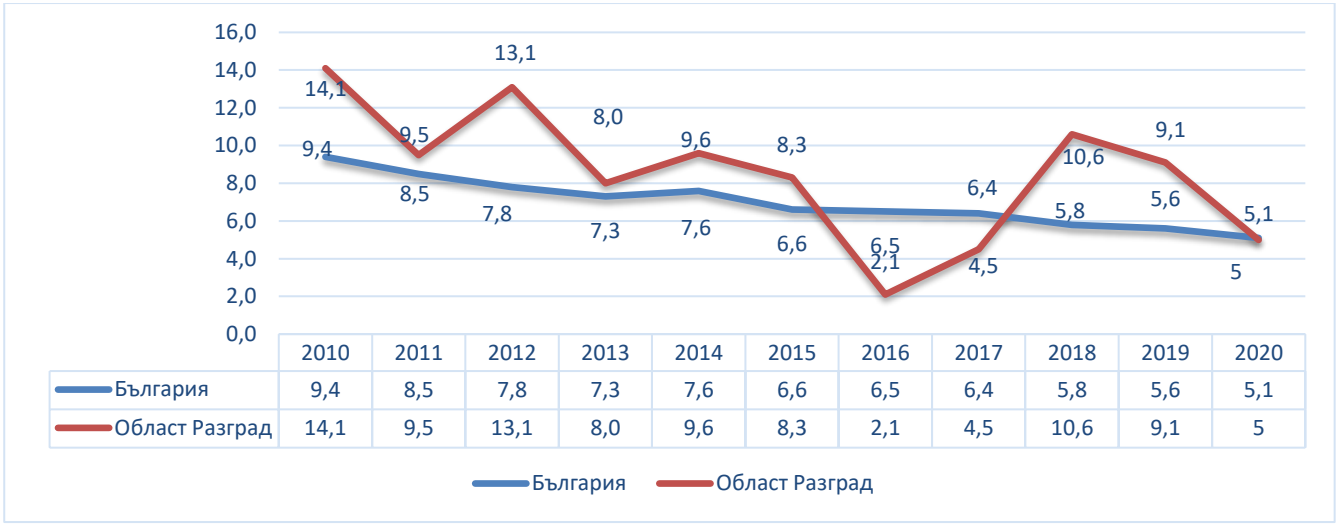
Не на последно място показателите за смъртността се влияят от дейността на здравните служби и нивото на медицинската помощ, оказвана на населението, по отношение на нейната достъпност, своевременност и качество.

1.4. Детска смъртност

През 2020 година се наблюдава намаление на показателя „детска смъртност" като през 2019 г. той е 9,1‰, а през 2020 г. – 5,0‰ и е почти идентичен със средния за страната - 5,1 ‰.

	2019			2020		
	Детска смъртност (на 1 000 живородени)			Детска смъртност (на 1 000 живородени)		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
Общо за страната	5,6	6,1	5,0	5,1	5,3	4,9
Разград	9,1	9,0	9,2	5,0	7,4	2,5

Година	Общо		В градовете		В селата	
	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени
2020 г.	4	5,0	1	1,8	3	6,7
2019 г.	8	9,1	3	7,5	5	10,5
2018 г.	10	10,6	4	9,8	6	11,2

Възрастова структура на детската смъртност за 2020 г.

	общо	От 1 месец до 1 година	Под 1 месец	Под 1 ден
Разград	4	1	3	1

Възрастови специфични коефициенти за детска смъртност. Различават се три вида периоди - перинатален, неонатален и постнеонатален.

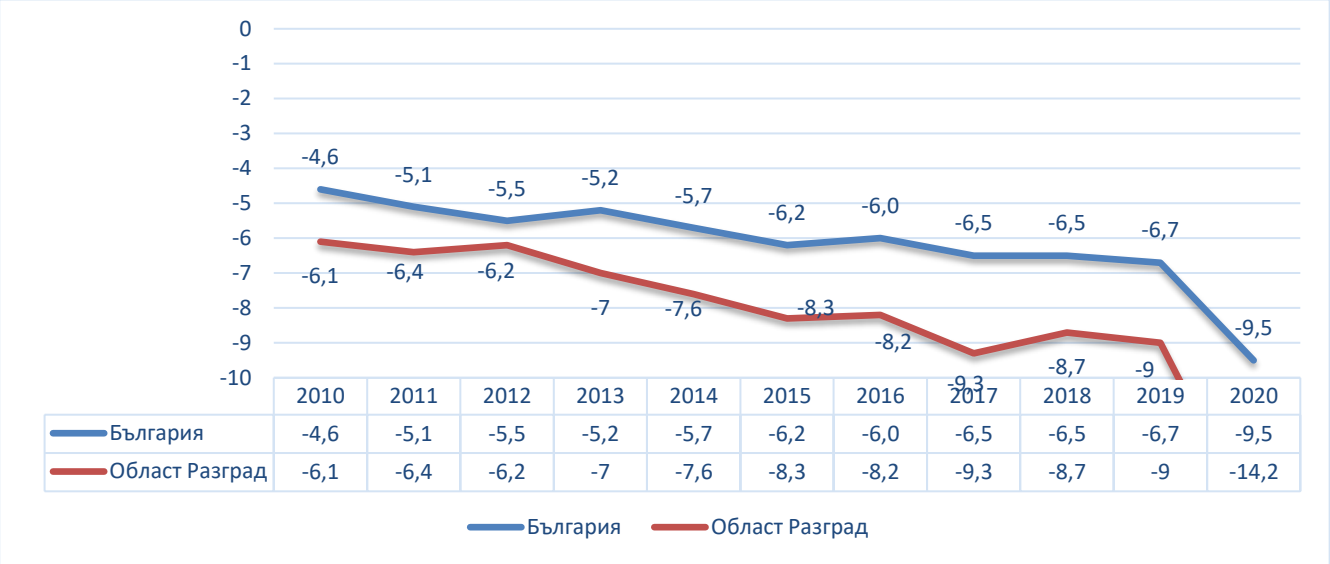
За 2020 г. перинатална детска смъртност – 1 бр., неонатална детска смъртност – 3 бр. и постнеонатална – 1 бр.

1.5. Естествен прираст

Сравнителният анализ на данните за динамиката на коефициента на естествен прираст в област Разград и страната показва, че в областта е налице значително по-

неблагоприятна демографска ситуация и населението не е в състояние да се възпроизвежда.

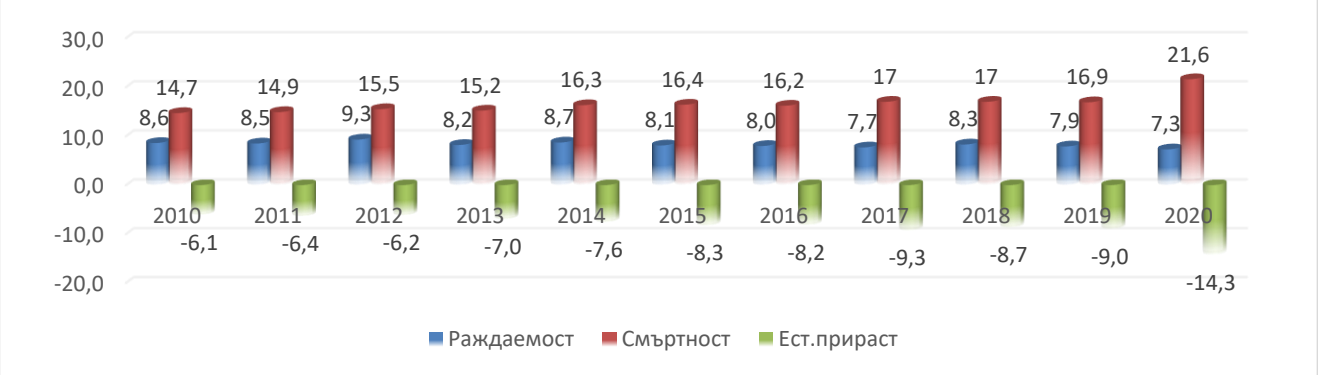
Наблюдава се известна разлика в показателя за естествен прираст в отделните общини от област Разград, като с най-негативни показатели през 2020 година са община община Кубрат (-18,8 ‰) и община Завет (-15,4 ‰), а с най-добър показател са община Самуил (-10,6 ‰), община Цар Калоян (-13,0 ‰) и община Разград (-13,0 ‰).

фиг. 6 Естествен прираст в област Разград и страната (на 1000 живородени деца)

Естествен прираст по общини в област Разград

община	2020 г.		2019 г.		2018 г.	
	брой	На 1000 души	брой	На 1000 души	брой	На 1000 души
Завет	-134	-15,04	-108	-11,7	-81	-8,6
Исперих	-296	-14,69	-151	-7,4	-146	-7,1
Кубрат	-290	-18,85	-236	-14,9	-207	-12,8
Лозница	-110	-13,34	-78	-9,4	-70	-8,3
Разград	-601	-13,22	-324	-7,1	-372	-8,0
Самуил	-67	-10,55	-47	-7,4	-33	-5,1
Цар Калоян	-66	-13,03	-60	-11,5	-71	-13,3

Мястото на здравеопазването при решаване на демографските проблеми на населението е безспорно, но не е решаващо. Подобряването на демографското състояние е сложен и продължителен процес, който зависи от активните и целенасочени действия не само на здравните институции, но и на редица други органи и организации, както и на цялото общество.

	Средно-годишно население	Живородени	Мъртвородени	Умрели	Детска смъртност	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Завет	9014	63	0	197	0	-134	195	213	-18
Исперих	20205	153	0	449	0	-296	628	458	170
Кубрат	15524	93	1	383	1	-290	419	357	62
Лозница	8285	49	0	159	0	-110	245	179	66
Разград	45780	349	5	950	1	-601	1918	1629	289
Самуил	6387	60	0	127	1	-67	214	190	24
Цар Калоян	5105	36	0	102	1	-66	130	138	-8
ОБЛАСТ	**110300**	**803**	**6**	**2367**	**4**	**-1564**	**3749**	**3164**	**585**

Важно значение за снижаването на детската смъртност има организацията на медицинското наблюдение на бременните и децата през първата година от живота им, организацията на родилната помощ и медицинската помощ за болните деца. Ранният обхват на бременните, системното им и активно наблюдение, особено на бременните с висок риск (3-ти и по-висок пореден номер на раждане, малък интервал между ражданията, възраст на майката до 20 или над 35 години, екстрагенитални заболявания на майката, злоупотреба с алкохол, тютюнопушене, наркотици, извънбрачна бременност), добрата организация на дейността в родилните отделения намаляват вероятността от умиране на детето в неонаталния период и са предпоставка за намаляване и на постнеонаталната смъртност.

Отчитането на тези закономерности и насочването на вниманието към рисковите семейства, рисковите бременности и рисковите деца до 1 г. възраст разкрива значителни резерви за снижаване на детската смъртност. Това налага утвърждаването на грижите за бременните и децата като приоритетни направления в извънболничната помощ у нас.

Трайните демографски промени, тенденции и предизвикателства са свързани с:

- Трайно намаляване на броя на населението – за разглеждания период (2018 – 2020) населението на страната е намаляло с 83 491, а населението на областта с 2 419.
- Траен отрицателен естествен прираст – трайно задържане на ниски нива на раждаемост, които не могат да компенсират трайно високите нива на смъртност;
- Броят на жените във фертилна възраст (15 – 49 навършени години), или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението. Броят на жените във фертилна възраст в област Разград към 31.12.2020 г. е 21 629, като спрямо предходната година намалява със 322, а спрямо 2010 г. – с 9 130. Броят на жените в тази възрастова група намалява основно поради емиграционните процеси.
- Незадоволително ниво на репродуктивна култура на населението в репродуктивна възраст. Високи са нивата на абортите по желание. Ежегодно абортите съставляват почти 30% от живородените деца;
- Независимо от положителната тенденция в намаляването на нивото на детската смъртност в България, тя продължава да е по-висока от тази в страните от Европейския съюз;
- Майчината смъртност остава висока;
- Преждевременната смъртност, особено сред мъжете продължава да бъде висока;
- Висока е миграцията и емиграцията на младежи;
- Продължава процесът на демографско остаряване, изразяващ се в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението на възраст под 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече години;
- В резултат на процеса на остаряването на населението, сериозни изменения претърпява неговото разпределение в трите възрастови групи под-, в– и над-трудоспособна възраст, което има пряко отражение върху икономическата и социална сфера;
- Устойчива стагнация по отношение на подмладяването и възпроизводството на трудоспособното население;
- Неравномерно е териториалното разпределение на населението. Развива се тенденцията на обезлюдяване на населени места;
- Запазва се тенденцията на увеличаване на относителния дял на градското население и намаляване на населението в селата и др.

1.6. Заболеваемост и болестност

- АКТИВНА ТУБЕРКУЛОЗА

През последната година се наблюдава рязко спадане на регистрираната болестността от активна туберкулоза като за 2020 г. тя е 14,6 на сто хиляди при 69,5 през 2018 г. Честотата на новорегистрираните случаи от туберкулоза се запазва относително постоянна.

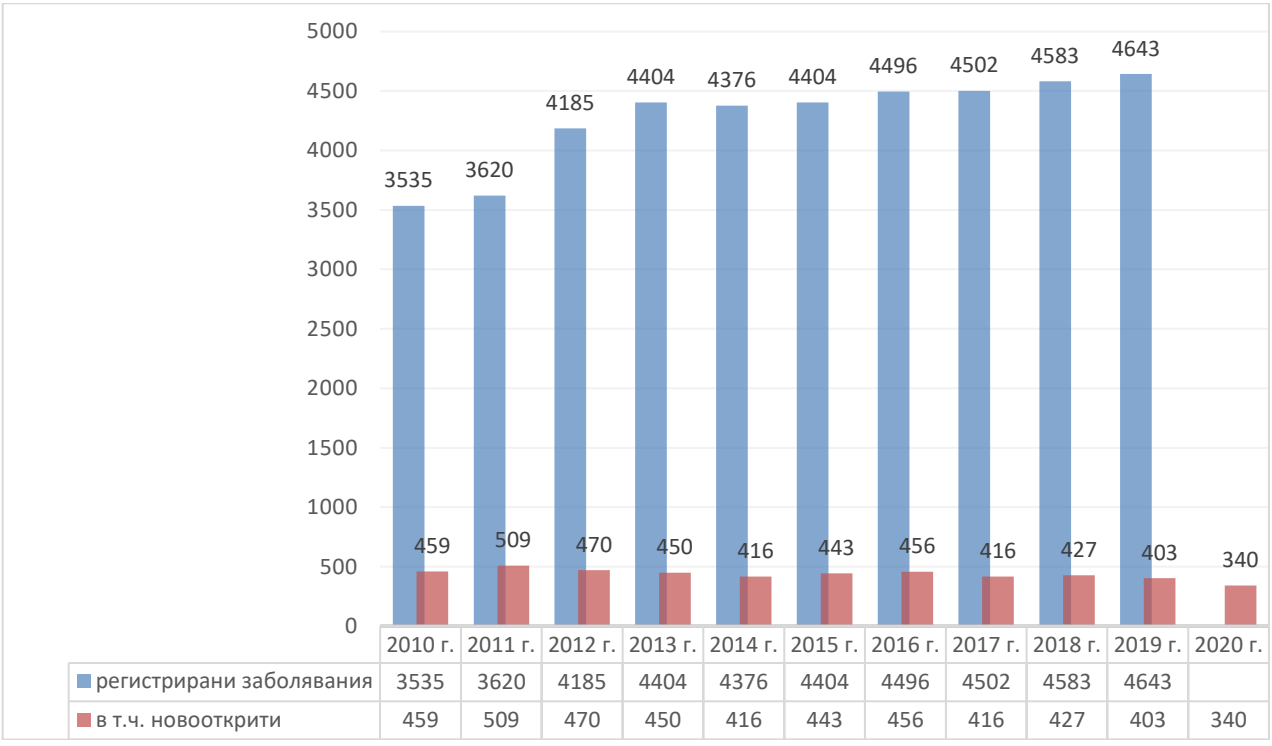
Регистрирани заболявания от активна туберкулоза в област Разград

	общо		в т.ч. новооткрити	
	брой	на 100000 души от населението	брой	на 100000 души от населението
2020 г.	16	14,6	16	14,6
2019 г.	85	76,7	28	25,3
2018 г.	78	69,5	15	13,4

- ЗЛОКАЧЕСТВЕНИ НОВООБРАЗУВАНИЯ

През последните години злокачествените новообразования са на второ място в областта по причина за смъртност. Новооткритите заболявания, регистрирани в КОЦ – Русе за същият период, се наблюдава леко намаление от 403 през 2019 г. на 340 през 2020 г.

В нозологичната структура на тези заболявания няма съществени изменения. Висока е заболеваемостта от злокачествени новообразувания на: млечната жлеза при жените; меланом и други злокачествени новообразувания на кожата; простатата; трахеята, бронхите и белия дроб; дебелото черво; тялото на матката; шийката на матката; ректосигмоидалната област, право черво (ректум), анус и анален канал и т.н.

- ПСИХИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Броят на психично болните, намиращи се под наблюдение в психиатричните заведения в края на 2020 г. е 4939 и бележи леко намаление спрямо 2018 г. – 4963 психично болни, Намалява броят на новооткритите случаи от 65 през 2018 г. на 13 през 2020 г.

В структурата на заболяванията най-много са случаите на умствена изостаналост – 1294 бр., следвани от случаите на разстройство на настроението – 1030 бр., шизофрения – 935 бр. и т. н.

Болни под наблюдение на психиатричните заведения, отделения, кабинети и амбулатории.

	2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити
Психични и поведенчески разстройства – общо	**4963**	**65**	**4984**	**32**	**4939**	**13**
Деменция	183	2	183		183	
Делир, непредизвикан от алкохол и др. психоактивни вещества	2		2		2	
Други разстройства дължащи се на мозъчно заболяване	268	10	271	4	268	
Психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на алкохол	434	5	433	1	432	1
Психични и поведенчески разстройства, дължащи са на употреба на други психоактивни вещества	27		28	1	1	
Психични и поведенчески разстройства, дължащи са на употреба на опиоиди	27		27			
Шизофрения, шизотипни и налудни разстройства	930	20	934	6	935	7
Шизофрения	847	19	851	6	852	7
Остри преходни психотични разстройства	35	1	35		35	
Разстройства на настроението	1018	16	1030	14	1030	1
Маниен епизод	58		58		58	
Биполярно ефективно разстройство	78	1	80	2	80	
Депресивен епизод	62		62		62	
Рецидивиращо депресивно разст.	820	15	828	10	827	
Невропатични, свързани със стес и сомато формни разстройства	621	3	622	3	623	1
Разстройства на храненето, съня и сексуалността	2		2		2	
Разстройства на личността и поведението в зряла възраст	148	1	147		147	1
Умствена изостаналост	1292	8	1294	3	1294	1
Специфични разстройства в развитието	17		17		18	1
Генерализирани разстройства в развитието (аутизъм)	7		7			
Хиперкинетични разстройства	10		10			
Други разстройства в поведението и емоциите	4		4		4	
Неорганична енуреза						

Болните под наблюдение за 2020 г. по видове заболявания на 100000 души население са много над средните за страната. Област Разград е водеща по тези видове заболявания.

Следва да се има предвид, че тъй като психичните разстройства относително рядко довеждат до бърза смърт, това често е причина за пренебрегване на тяхната висока социална цена. Освен измеримите икономически загуби, психическите разстройства влошават качеството на човешкия живот.

- ИНВАЛИДНОСТ

Разпределение на първично освидетелствани лица над 16 г.

	над 90% с ч.п.	над 90% без ч.п.	71-90%	50-70%	до 50%	Общо
Разград	64	153	199	377	131	924

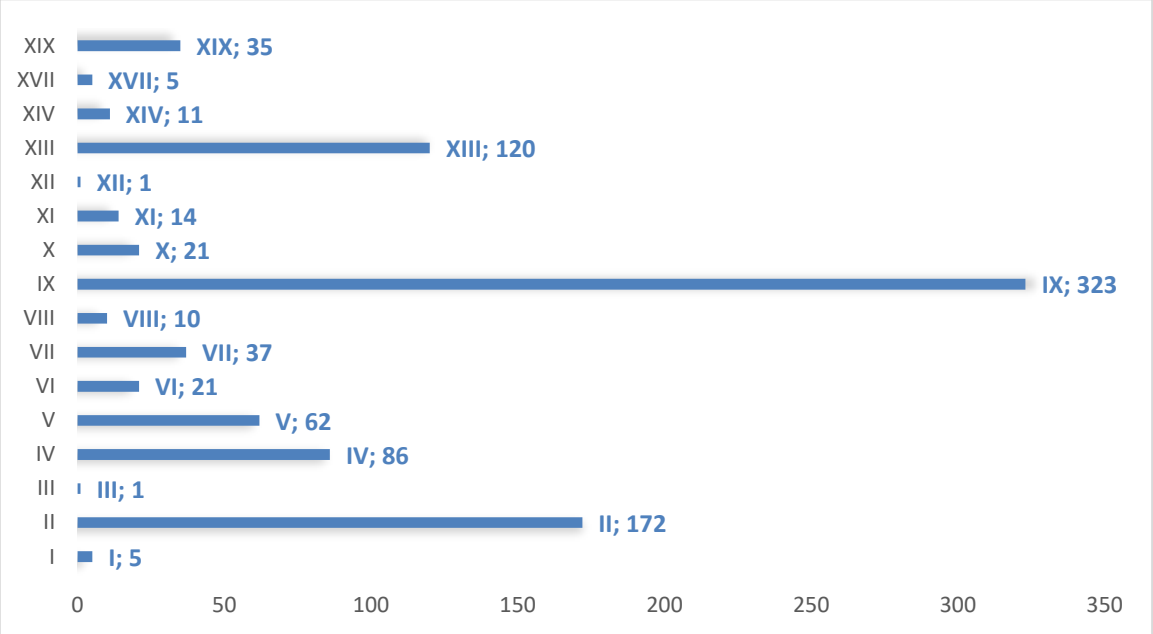
Първично освидетелствани лица до 16 г.

	над 90% с ч.п.	над 90% без ч.п.	71-90%	50-70%	до 50%	Общо
Разград	7	0	10	5	6	28

Разпределение на инвалидизираните лица по заболявания

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ – 10	общо	%
	ОБЩО I - XIX клас	**924**	
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	**5**	**0,54**
II	Новообразувания	**172**	**18,61**
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	**1**	**0,11**
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	**86**	**9,31**
V	Психични и поведенчески разстройства	**62**	**6,71**
VI	Болести на нервната система	**21**	**2,27**
VII	Болести на окото и придатъците му	**37**	**4,00**
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	**10**	**1,08**
IX	Болести на органите на кръвообращението	**323**	**34,96**
X	Болести на дихателната система	**21**	**2,27**
XI	Болести на храносмилателната система	**14**	**1,52**
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	**1**	**0,11**
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	**120**	**12,99**
XIV	Болести на пикочо-половата система	**11**	**1,19**
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	**5**	**0,54**
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	**35**	**3,79**

Разпределение на инвалидизираните лица по заболявания

Разпределение на експертизите в ТЕЛК по оценка на работоспособността

	Работ.	ВН	ВН ивал.	Инвалиди						Общо
				над 90 Ч.П.	над 90 без Ч.П.	71-90	50-70	до 50	Общо инв.	
до 16	-	-	-	30	3	52	40	16	141	141
16+	40	423	50	254	452	1108	1624	237	3675	4189
общо	**40**	**423**	**50**	**284**	**455**	**1160**	**1664**	**253**	**3816**	**4330**

Разпределението на броя на освидетелствани и преосвидетелствани лица, на които е призната трайно намалена работоспособност през 2020 г., е следното:

Срок	Брой	Онтосителен дял
1 година	313	8,46 %
2 години	1817	49,12 %
3 години	1093	29,55 %
Пожизнен	476	12,87 %

Най-честата причина за призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са болестите на органите на кръвообращението, на които се дължат 34,96% от общия брой на освидетелстваните лица. Следват новообразуванията (18,61%), болести на костно – мускулната система и съединителна тъкан (12,99%), болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата с (9,31%) психични и поведенчески разстройства (6,71%)и т.н.

В нозологичната структура на заболяванията според тежестта на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане има известна специфика. При лицата с **над 90%** трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане водещи заболявания са новообразуванията (48,39%), следвани от болестите на органите на кръвообращението (22,13%) и психични и поведенчески разстройства (7,37%). При лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане **от 71 до 90%** водещи са болестите на органите на кръвообращението (29,15%), следвани от новообразуванията (24,62%), психически и поведенчески разстройства (12,06%) и болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (10,55%), а при лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане **от 50 до 70%** след болестите на органите на кръвообращението (41,91%) се нареждат болести на костно – мускулната система (17,24%) и болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (11,67%). Сред лицата с призната неработоспособност **до 50%** най-чести са заболяванията

на органите на кръвообращението (45,04%), на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (19,85%), както и на болести на дихателната система (13,74%).

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ – 10	над 90% с ч.п.	над 90% без ч.п.	71-90	50-70	до 50	общо	%
	ОБЩО I - XIX клас	64	153	199	377	131	924	
I	Някои инфекциозни и паразитни болести		4			1	5	0,54
II	Новообразувания	6	99	49	17	1	172	18,61
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1	7	22	44	12	86	9,31
V	Психични и поведенчески разстройства	11	5	24	20	2	62	6,71
VI	Болести на нервната система	1	1	5	10	4	21	2,27
VII	Болести на окото и придатъците му	3	8	9	13	4	37	4,00
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък			2	6	2	10	1,08
IX	Болести на органите на кръвообращението	32	16	58	158	59	323	34,96
X	Болести на дихателната система				18	3	21	2,27
XI	Болести на храносмилателната система		2	5	2	5	14	1,52
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан					1	1	0,11
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	3	5	21	65	26	120	12,99
XIV	Болести на пикочо-половата система	2	5		4		11	1,19
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации			2	3		5	0,54
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	5	1	2	16	11	35	3,79

COVID-19

Пандемията от COVID – 19 и въведената в последствие извънредна епидемична обстановка на територията на Р. България е определяща за облика на инфекциозната заболяемост през 2020 г. Общата инфекциозна заболяемост за Разградска област през 2020 г. – 2256,54%000 (2500 болни) е три пъти по-висока спрямо предходната година – 730,65%000 (820 болни).

Обликът на инфекциозната патология през 2020 г. се определя от най-разпространената инфекция: коронавирус - 2246 болни (2027,28%000) – 89,84% от всички заразни болести. От регистрираните 2246 лица, 1094 са били под домашна изолация с предписание от директора на РЗИ и медицинско наблюдение от ОПЛ. От тях са починали 173 лица, а 2073 са оздравели. Издирени са 4150 контактни лица. От контактните 4150 лица, 598 са изследвани. От изследваните 598 лица, 156 са с положителни резултати за COVID-19.

Лаймската болериоза е регионална проблемна инфекция. Заболяемостта за 2020 г. – 15,34%000 (17 болни), по-ниска от тази за 2019 г. – 22,57%000 (25 болни) и от средната за Разградска област (2015 г. – 2019 г.) – 27,18%000 и по-висока от средната за страната – 2,29%000.

През 2020 г. на територията на Разградска област има регистрирани 14 епидемични взрива – всички от COVID-19. Взети са необходимите противоепидемични мерки. Епидемичните взривове са ликвидирани.

През отчетната година е поддържан ефективен епидемиологичен надзор, профилактика и контрол на заразните заболявания. Проучени са 2216 огнища и 2314 заразно болни. Наблюдавани са 4268 контактни лица, от които лабораторно изследвани са 608 (със 156 положителни резултата). От контактните 1707 са заболели.

С цел осъществяване и контрол на профилактичните и противоепидемични мерки в огнищата на остри заразни болести, са извършвани епидемиологични проучвания до 24 - тия час след съобщаване, за предприемане на адекватни своевременни мероприятия в огнищата.

Умирания от COVID-19 (U07.1 - U07.2) през 2020 година

Области	Общо	
	брой	относителен дял от всички умирания в областта
България	**8554**	**6,9**
Разград	173	7,3

С най – висок относителен дял е област Благоевград – 10,0 а област Разград е на 11 място от всички области - 7,3

Умирания от COVID-19 (U07.1 - U07.2) през 2020 година по възрастови групи

Възрастови групи	Общо за страната	Разград
	Брой	
Общо	**8554**	**173**
0-4	2	-
5-9	-	-
10-14	2	-
15-19	7	1
20-24	6	-
25-29	10	-
30-34	34	-
35-39	60	-
40-44	124	7
45-49	206	2
50-54	328	8
55-59	594	9
60-64	990	22
65-69	1281	27
70-74	1625	37
75-79	1381	38
80-84	1074	15
85+	830	7

Възрастовата група от 70 до 79 е с най-голям относителен дял от 43.35%

Умирания от COVID-19 (U07.1 - U07.2) през 2020 година по по пол

	Брой			Относителен дял от всички умирания в областта		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
България	**8554**	**5284**	**3270**	**6,9**	**8,0**	**5,6**
Разград	173	99	74	7,3	7,9	6,6

Диспансерно наблюдение

От данните за справката за водещите се на диспансерно наблюдение към края на 2020 г. е видно, че с най-голям дял са болестите на органите на кръвообръщението (81,38%), следвани от болестите на ендокринните жлези (12,42%) и болестите на дихателната система (2,47%).

	под наблюдение в края на годината	в т.ч. деца от 0 до 17 г.
Общо	**56575**	**168**
1. Болести на органите на кръвообръщението	**46041**	**6**
в т.ч.: хипертонична болест	28232	6
исхемична болест на сърцето	8617	-
мозъчни-съдова болест	5004	-
2. Болести на храносмилателната система	**156**	**-**
в т.ч.: язвена болест на стомаха и дванадесетопръстника	10	-
3. Болести на пикочо-половата система	**896**	**11**
в т.ч.: гломерулни болести	48	1
хроничен нефрит	428	10
невъзп. болести на женските полови органи	-	-
4. Болести на кръвта и кръвотворните органи	**7**	**-**
5. Болести на дихателната система	**1400**	**99**
в т.ч.: астма	798	99
ХОБ	575	-
6. Болести на ендокринните жлези и храненето	**7027**	**2**
в т.ч.: диабет	5659	2
7. Болести на нервната система	**539**	**50**
в т.ч.: епилепсия	176	49
болест на Паркинсон	148	-
8. Болести на ухото и мастоидния израстък	**-**	**-**
9. Болести на окото	**480**	**-**
в т.ч.: глаукома	290	-
10. Бременност раждане и послеродов период	**-**	**-**
11. Болести на костно-мускулната система	**14**	**-**
12. Други	**15**	**-**

1.7. Хоспитализирана заболеваемост

В област Разград функционират три лечебни заведения за болнична помощ, една областна многопрофилна болница за активно лечение в областния център – гр. Разград и две общински многопрофилни болници за активно лечение в общинските центрове в гр. Исперих и гр. Кубрат.

Няма разкрити специализирани лечебни заведения за болнична помощ, частни лечебни заведения за болнична помощ и болници за долекуване и продължително лечение.

За 2020 г. в лечебните заведения за болнична помощ са реализирани 16819 хоспитализации. Спрямо предходните години се наблюдава намаляване на броя хоспитализации, което се дължи на забраната през определени периоди от годината на плановите хоспитализации, заради обявеното извънредно положение, породено от ковид пандемията.

Име на ЛЗ	**Брой хоспитализации**
МБАЛ-Исперих ЕООД	3399
МБАЛ-Кубрат ЕООД	3551
МБАЛ Св. Иван Рилски-Разград АД	10282
ОБЩО:	**17232**

Общия брой хоспитализации за 2020 г (от годишните отчети на ЛЗ за БП)

фиг. 11 Хоспитализирана заболеваемост в област Разград за периода 2010-2020 г.

Хоспитализирана заболеваемост по видове болести

КОД	БРОЙ	%
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести	81	0,47%
Клас II Новообразувания	129	0,75%
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи	124	0,72%
Клас IV Болести на ендокринната система	288	1,67%
Клас V Психични и поведенчески разстройства	268	1,56%
Клас VI Болести на нервната система	811	4,71%
Клас VII Болести на окото	289	1,68%
Клас VIII Болести на ухото	977	5,67%
Клас IX Болести на органите на кръвообращението	3561	20,67%
Клас X Болести на дихателната система	2527	14,66%
Клас XI Болести на храносмилателната система	1701	9,87%
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан	754	4,38%
Клас XIII Болести на костно-мускулната система	1058	6,14%
Клас XIV Болести на пикочо-половата система	1010	5,86%
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период	946	5,49%
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период	3	0,02%
Клас XVII Вродени аномалии	2	0,01%
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения	312	1,81%
Клас XIX Травми и отравяния	1307	7,58%
Кодове за специални цели – COVID-19	1084	6,29%
Клас XXI Фактори влияещи върху здравето	665	

Структура на хоспитализациите по причини.

Водещи в хоспитализирана заболеваемост са болестите на органите на кръвообръщението (21 %), следвани от болестите на дихателните система (15 %) и от травми и отравяния (7 %). Относителният дял на болестите по видове класове през последните години се запазва относително постоянен.

Хоспитализираните пациенти за 2020 г., положителни на COVID-19 са 6,29% от общия брой преминали.

Преминалите болни от други области в лечебните заведения за болнична помощ в област Разград представляват около 5 % от общия брой хоспитализации.

Първична извънболнична медицинска помощ

	Завет	Исперих	Кубрат	Лозница	Разград	Самуил	Цар Калоян	ОБЩО
АПМП-ИП	3	7	6	1	24	3	2	46
АПМП-ГП					1			1
АПМП-ИП (ДМ)	3	11	6	2	36	2	2	62
АПМП-ГП (ДМ)		1			4			5

Осигуреността на населението от област Разград с медицински персонал е една от най–ниските в страната.

Към края на 2020 г. в РЗИ-Разград са регистрирани 47 лечебни заведения за първична извънболнична медицинска помощ, от които 46 индивидуални практики за първична медицинска помощ и 1 групова практика за първична медицинска помощ. Броят на общопрактикуващите лекари, работещи в тях, е 48.

Осигуреността на 10 000 души от населението е 4,41 ОПЛ за област Разград.

Един общопрактикуващ лекар обслужва средно по 2288 души, но на практика е налице дисбаланс по отношение брой пациенти на един ОПЛ – от 9 000 до 800 пациенти на един ОПЛ.

Запазват се тенденциите за трайно незаети селски практики, което създава проблеми в качеството на обслужване на населението.

През 2020 год. са извършени 361970 прегледа, т.е. по 3 прегледа средно на жител. При децата до 17 г. извършените прегледи в първичната извънболнична медицинска помощ са 58765 или 4 прегледа на 1 дете. За същия период профилактичните прегледи са 56442, а извършените домашни посещения са 3959.

- Регистрираните практики за първична дентална помощ са 67, от които 62 са индивидуални практики и 5 са групови. Броят на работещите в тях лекари по дентална медицина е 72. Налице е дисбаланс по отношение на тяхното разпределение (над 90 % в градовете)

За 2020 г. общо посещенията в амбулаториите за дентална помощ са 38 698, от тях на деца до 17 годишна възраст са 7952. Извършените профилактични прегледи са 3765.

Регистрираните лечебни заведения за първична извънболнична медицинска помощ се задържат на постоянно ниво. Продължава да преобладава индивидуалната практика като форма на организация на работа – 96 % от работещите в тях ОПЛ, при 4 % - в групови практики.

Регионалното разпределение на регистрираните лечебни заведения е неравномерно.

Над половината от регистрираните практики за първичната извънболнична помощ са регистрирани в община Разград. В същото време в тази община живее 41% от населението на областта.

Над 40 % от регистрираните практики за първична медицинска помощ и над 55 % от практиките за първична дентална помощ са регистрирани в областния център.

Човешки ресурси в ПИМП.

През последните години не се наблюдава динамика в броя на регистрираните лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ.

От лекарите, работещи в амбулаториите за първична медицинска помощ, 33 са с придобита специалност „Обща медицина". С други специалности са 8 лекари, като 2 от тях са със специалност „Педиатрия".

Специализирана извънболнична медицинска помощ

	Завет	Исперих	Кубрат	Лозница	Разград	Самуил	Цар Калоян	ОБЩО
АСМП-ИП		14	8		46			68
ДКЦ					1			1
МЦ			1		6			7
МДЛ					5			5
МТЛ		2		1	8			11
ХОСПИС					2			2

Специализираната извънболнична медицинска помощ в област Разград се осъществява от 84 лечебни заведения, от които: 1 диагностично-консултативен център, 7 медицински центъра, 59 индивидуални практики на лекари – специалисти, 5 МДЛ, 11 МТЛ и 1 хоспис.

По данни на НСИ лекарите по специалности работещи в извънболничната специализирана медицинска помощ са:

Лекари по специалност в извънболничната помощ	**80**
Акушерство и гинекология	10
Анестезиология и интензивно лечение	0
Вътрешни болести	4
Гастроентерология	2
Ендокринология и болести на обмяната	2
Кардиология	9
Клинична алергология	1
Клинична лаборатория	1
Клинична хематология	1
Кожни и венерически болести	2
Нервни болести	7
Образна диагностика	2
Ортопедия и травматология	2
Очни болести	8
Педиатрия	11
Пневмология и фтизиатрия	2
Психиатрия	3
Урология	1

Ушно-носно-гърлени болести	3
Физикална и рехабилитационна медицина	2
Хирургия	5
Други специалности	1

По отношение на специализираната медицинска помощ в областта, проблем е, че специализираните практики са разположени в областния и в два от общинските центрове. В общините Лозница, Цар Калоян, Завет и Самуил няма регистрирани специализирани практики, което налага населението да пътува, за да получи специализирана медицинска помощ, включително и изследвания. В областта няма регистрирани специализирани практики на лекари по дентална медицина. Голям процент от специалистите, регистрирали специализирани практики и сключили договор с РЗОК, са болнични специалисти и работят по чл. 81 от ЗЛЗ.

Липсват разкрити дежурни кабинети, които да осигуряват специализирана медицинска помощ. Това води до натоварване на спешно отделение към МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД през нощта и в почивните дни, и съответно на лекарите, работещи в ЛЗБП.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

- равномерно разпределение на практиките във всички общини чрез задължителен характер на здравната карта.

Консултативно–амбулаторна дейност

ОБЩО	Посещения в лабораторията				Посещения по домовете
	Всичко	в това число:			
		деца до 17 г.	профилак-тични	от тях деца до 17 г.	
Лекари	**166743**	**29619**	**1476**	**37**	**1563**
вътрешни болести	3959	6			
гастроентерология	6444	159	112		12
ендокринология и болести на обмяната	8657	37			
кардиология	21050	11			32
ревматология	1328	0	4		
пневмология и фтизиатрия	9668	33			24
нефрология	2809	27			
клинична хематология	774	15			
клинична алергология	1969	647			18
педиатрия	19119	19118	3	3	
хирургия	6436	509			51
ортопедия и травматология	6148	525	1		1042
урология	3038	57			120
неврохирургия	0	0			
акушерство и гинекология	11841	382	1239	34	
инфекциозни болести					
ушно-носно-гърлени болести	12077	3739			11
очни болести	12083	1329	96		21
психиатрия	10426	199			23
нервни болести	14142	179	21		209
кожни и венерически болести	7709	1966			
физикална и рехабилитационна медицина	6504	211			
други	562	470			

С най-голям относителен дял в консултативно – амбулаторната дейност в извънболничната специализирана помощ са кардиологичните прегледи (12,6%), следвани от педиатричните прегледи (11,6%) и прегледите при невролози с по 8,5%.

Прегледите при децата до 17 години са 17,8 % от общите прегледи в областта.

Основни недостатъци в извънболничната първична и специализирана медицинска помощ.

- продължаваща миграция на млади специалисти към Западна Европа;
- липса на възможност за кариерно развитие
- неясни правила и затруднения при специализация
- често променяща се нормативна база
- отрицателно медийно отношение във връзка със съдебно недокозана вина на лекари
- липса на интерес към определени специалности – недофинансиране на определени специалности като вирусология, педиатрия, вътрешни болести, клинична хематология и др.

Болнична медицинска помощ

В област Разград са разкрити и функционират следните лечебни заведения за болнична помощ:

1. **Многопрофилна болница за активно лечение „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград** - акционерно дружество с 86,16 % държавно участие и 13,84% общинско участие. Лечебното заведение е с областни функции и основно обслужваното население е от областта.

	МБАЛ - Разград			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**267**	**11761**	**49072**	**50,35%**
Интензивни легла	**11**	**753**	**3041**	**75,74%**
Отделение по АИЛ	11	753	3041	75,74%
Акушеро-гинекологични легла	**20**	**937**	**3121**	**42,75%**
Отделение по акушерство и гинекология	20	937	3121	42,75%
Педиатрични легла	**26**	**785**	**3118**	**32,86%**
Отделение по педиатрия **II ниво**	18	533	2047	31,16%
Отделение по неонатология **I ниво**	8	252	1071	36,68%
Терапевтични легла	**147**	**5998**	**28424**	**52,98%**
Отделение по вътрешни болести **II ниво**	18	646	2337	35,57%
Отделение по кардиология	20	1094	3602	49,34%
Отделение по гастроентерология **II ниво**	13	460	1729	36,44%
Отделение по инфекциозни болести **II ниво**	20	429	3162	43,32%
Отделение по нервни болести **III ниво**	35	2165	9543	74,70%
Отделение по пневмология и фтизиатрия **II ниво**	30	683	3622	33,08%
COVID-19 (от др. видове легла без инфекциозни)	11	521	4429	110,31%
Хирургични легла	**63**	**3289**	**11368**	**49,44%**
Отделение по хирургия	35	1834	7348	57,52%
Отделение по ортопедия и травматология **II ниво**	10	648	1771	48,52%
Отделение по очни болести	9	438	1003	30,53%
Отделение по ушно-носно-гърлени болести **II ниво**	9	369	1246	37,93%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**7**	**167**	**1174**	**45,95%**

Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	7	167	1174	45,95%
ПСИХИАТРИЧНИ ЛЕГЛА	**40**	**276**	**5585**	**38,25%**
Отделение по психиатрия **II ниво**	40	276	5585	38,25%
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**24**	**-**	**-**	
- отделение по нервни болести	9			
- отделение по хирургия	11			
- отделение по ортопедия и травматология	4			
Места за краткосрочен престой	**71**	**-**	**-**	
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**338**	**10992**	**55831**	**45,25%**

Използваемостта на леглата за активно лечение (интензивни, неврологични и хирургични) е близка до оптималната за спраната. С ниска използваемост са всички останали легла, поради забраната за планов прием през част от 2020 г.

2. **Многопрофилна болница за активно лечение – Исперих ЕООД** - еднолично търговско дружество с 100 % собственост на Община Исперих. Обслужва предимно население в региона, обхващащ община Исперих, част от община Завет и част от община Самуил. В лечебното заведение се лекуват и част от жителите на община Дулово община Главиница.

	МБАЛ - Исперих			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**91**	**3532**	**18076**	**54,42%**
Интензивни легла	**6**	**176**	**751**	**34,29%**
Отделение по АИЛ **II ниво**	6	176	751	34,29%
Педиатрични легла	**12**	**279**	**1197**	**27,33%**
Отделение по педиатрия **I ниво**	12	279	1197	27,33%
Терапевтични легла	**57**	**2559**	**14190**	**68,20%**
Отделение по вътрешни болести **II ниво**	32	1524	8233	70,49%
COVID-19 (от др. видове легла без инфекциозни)	10	267	2419	66,27%

Отделение по нервни болести **II ниво**	15	768	3538	64,62%
Хирургични легла	**16**	**518**	**1938**	**33,18%**
Отделение по хирургия **II ниво**	16	518	1938	33,18%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**10**	**-**	**-**	
Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	10	-	-	
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**9**	**-**	**-**	
Места за краткосрочен престой	**15**	**-**	**-**	
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**110**	**3432**	**18076**	**45,02%**

Оптимална е използваемостта единствено на терапевтичните легла. С ниска използваемост са всички останали легла, поради забраната за планов прием през част от 2020 г.

3. **Многопрофилна болница за активно лечение – Кубрат ЕООД** - еднолично търговско дружество с 100 % собственост на Община Кубрат. Обслужва предимно население в региона, обхващащ община Кубрат и част от община Завет.

	МБАЛ - Кубрат			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**97**	**3672**	**15911**	**44,94%**
Интензивни легла	**6**	**47**	**126**	**5,75%**
Отделение по АИЛ **II ниво**	6	47	126	5,75%
Акушеро-гинекологични легла	**12**	**558**	**2299**	**52,49%**
Отделение по акушерство и гинекология **II ниво**	12	558	2299	52,49%
Педиатрични легла	**22**	**688**	**3906**	**48,64%**
Отделение по педиатрия **I ниво**	21	668	3827	49,93%
- дейност по неонатология **I ниво**	1	20	79	21,64%
Терапевтични легла	**45**	**1737**	**7748**	**47,17%**
Отделение по вътрешни болести **I ниво**	21	856	3680	48,01%
COVID-19 (от др. видове легла без инфекциозни)	5	44	277	15,18%
Отделение по нервни болести **II ниво**	19	837	3791	54,66%

Хирургични легла	**12**	**643**	**1832**	**41,83%**
Отделение по хирургия **II ниво**	12	643	1832	42,00%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**3**	**39**	**263**	**24,02%**
Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	3	39	263	24,02%
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**10**	**-**	**-**	
Места за краткосрочен престой	**17**	**-**	**-**	
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**110**	**3623**	**16147**	**40,22%**

Използваемостта на леглата за активно лечение е около 50 % в лечебното заведение. Основна причина за това е забраната за планов прием през част от 2020 г.

Общо за област Разград за 2020 г. преминалите болни, реализираните леглодни и използваемостта на леглата по видове в лечебните заведения за болнична помощ е:

	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**455**	**18967**	**83059**	**50,01%**
Интензивни легла	23	976	3918	46,67%
Акушеро-гинекологични легла	32	1495	5420	46,40%
Педиатрични легла	60	1752	8221	37,54%
Терапевтични легла	249	10294	50362	55,41%
Хирургични легла	91	4450	15138	45,58%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**20**	**206**	**1437**	**19,68%**
ПСИХИАТРИЧНИ ЛЕГЛА	**40**	**276**	**5585**	**38,25%**
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**43**	**0**	**0**	**0.00%**
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**558**	**19449**	**90081**	**44,23%**

Спешна медицинска помощ

На територията на областта функционира един център за спешна медицинска помощ с разкрити филиали в пет общини – Разград, Исперих, Кубрат, Лозница и Цар Калоян. В останалите две общини Завет и Самуил няма разкрити филиали.

Основен проблем е липсата на лекари. При щат от 24 лекари в центъра, на основен трудов договор работят 13, от които 5 са с призната специалност – 2 хирурзи, 1 акушер–гинеколог, 1 със специалност вътрешни болести и 1 със специалмост клинична хематология. Липсват лекари със специалност „Спешна медицина". Щатът на медицинските специалисти по здравни грижи и на другия персонал е запълнен.

За 2020 г. Центърът за спешна медицинска помощ е изпълнил 10630 повиквания, като 10338 са били за спешна медицинска помощ и 292 за неспешна медицинска помощ. Също така са извършени и 9590 амбулаторни прегледи.

Показател	2018 г. (брой)	2019 г. (брой)	2020 г. (брой)
Обслужени лица – общо	**24198**	**24038**	**20220**
1. При изпълнени повиквания	11049	11904	10630
в т.ч. деца до 17 г.	746	664	449
От изпълнени повиквания – по повод на:	10917	11904	10630
- заболяване	9982	10022	9551
- травма	825	832	701
- отравяне	42	46	39
- раждане	68	63	47
- други	-	-	292
2. При амбулаторни прегледи	13149	12134	9590
в т.ч. деца до 17 г.	1691	1480	932
Персонал – общ брой,	133	122	135
от тях – лекари	10	8	13
- фелдшери	45	44	42
- медицински сестри	19	19	19
- акушерки	4	4	4
Транспортни средства	15	17	17

Изводи:

- липса на лекари със специалност спешна медицина;

- не добро разграничаване на спешна от неотложна помощ;

- използват се ресурсите на лечебните заведения за болнична помощ за консулти и изследвания.

Център за трансфузионна хематология

На територията на област Разград няма разкрит център за трансфузионна хематология и областта се обслужва от ЦТХ гр. Плевен. В МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград е разкрито и функционира отделение по трансфузионна хематология. В отделението работят двама лекари, от които един със призната специалност по трансфузионна хематология и девет медицински специалисти по здравни грижи.

За 2020 г. в отделението е взета 635 литра пълноценна кръв и 726 литра кръв с консервант.

Диализен център

На територията на област Разград няма разкрит диализен център. Болните от областта се обслужват от разкритото в МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград отделение по хемодиализа. В отделението работят четирима лекари, от които един с призната специалност по нефрология и десет медицински специалисти по здравни грижи.

За 2020 година са обслужени 100 диализно болни пациенти. Проведените диализи общо са 7984. Отделението разполага общо с 20 апарати за диализа, от които действащи са 17 апарата.

Хоспис

В област Разград има разкрит само един хоспис и за 2020 г. дейността му е минимална – 322 посещения.

В област Разград няма разкрити Комплексен онкологичен център, Център за психично здраве, Център за кожно-венерически заболявания, Дом за медико-социални грижи и Тъканна банка.

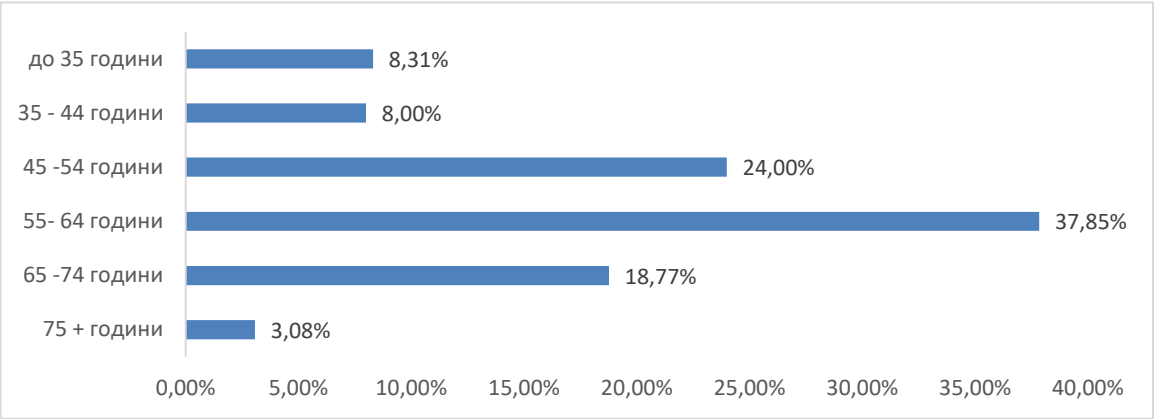
ОСИГУРЕНОСТ НА РЕГИОНАЛНАТА ЗДРАВНА ГРИЖА С МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Осигуреност – на 1 лекар/лекар по дентална медицина
(съотношение м/у брой население и брой лекари)

	на 1 лекар	на 1 лекар по дентална медицина
Общо за страната	233	946
Северен централен	301	1279
Разград	**338**	**1800**

Възрастова структура - **лекари**

	Общо			**В заведения за болнична помощ**			**В заведения за извънболнична помощ**			**Други здравни заведения**		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
ЛЕКАРИ	**325**	**144**	**181**	**177**	**86**	**91**	**127**	**48**	**79**	**21**	**10**	**11**
до 35 г.	27	16	11	19	11	8	3	0	3	5	5	0
35 - 44	26	13	13	17	8	9	7	4	3	2	1	1
45 - 54	78	35	43	36	19	17	40	16	24	2	0	2
55 - 64	123	51	72	67	30	37	48	19	29	8	2	6
65 - 74	61	24	37	37	17	20	20	5	15	4	2	2
75 +	10	5	5	1	1	0	9	4	5	0	0	0

Лекарите до 35 годишна възраст са само 8 %, а на пенсионна и предпенсионна възраст са над 59%. Във възрастовата група от 35 до 54 години работят само 32% от лекарите. На територията на областта почти няма млади специалисти и болшинството от същите са над средна възраст.

Разград	**общо**	**в т.ч. с призната специалност**
Лекари	**325**	**210**
Акушерство и гинекология	19	10
Анестезиология и интензивно лечение	21	16
Вътрешни болести	20	16
Гастроентерология	11	8
Ендокринология и болести на обмяната	4	2
Инфекциозни болести	4	4
Кардиология	20	12
Клинична алергология	1	
Клинична лаборатория	8	8
Клинична микробиология	4	4
Клинична хематология	2	1
Кожни и венерически болести	3	1
Неонатология	1	1
Нервни болести	22	12
Нефрология	4	1
Образна диагностика	10	8
Обща и клинична патология	1	1
Ортопедия и травматология	9	7
Очни болести	11	4
Педиатрия	22	12
Пневмология и фтизиатрия	7	5
Психиатрия	7	4
Ревматология	2	2
Спешна медицина	14	2
Спортна медицина	2	2
Съдебна медицина и деонтология	1	1
Трансфузионна хематология	1	1
Урология	2	2
Ушно-носно-гърлени болести	7	3
Физикална и рехабилитационна медицина	7	3
Хирургия	24	20
Социална медицина и здравен мениджмънт	1	
Трудова медицина	1	1

Други специалности	4	3
Индивидуални и групови практики за първична медицинска помощ	48	33

Категории възрасти – **специалисти по здравни грижи**

	Общо	до 35 години	35 - 44 години	45 - 54 години	55 - 64 години	65 + години
Медицински специалисти по здравни грижи	**550**	74	84	171	162	59

	Всичко	В заведения за болнична помощ	В заведения за извънболнична помощ	Други здравни заведения
МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ	**550**	**309**	**54**	**187**
Акушерки	20	13	1	6
Фелдшери	55	2	1	52
Медицински сестри (всички профили)	366	246	8	112
Медицински лаборанти	59	28	28	3
Рентгенови лаборанти	10	8	2	0
Рехабилитатори	7	7	0	0
Масажисти	0	0	0	0
Санитарни инспектори	13	0	0	13
Инструктори по хранене	2	1	0	1
Зъботехници	14	0	14	0
Помощник - фармацевти	3	3	0	0
Ортопедични техници	0	0	0	0
Лекарски асистент	0	0	0	0
Други	1	1	0	0

На основен трудов договор (по данни на НСИ)

	Всичко персонал	Лекари	Лекари по дентална медицина	Фарма-цевти	Медицински специалисти по здравни грижи	Друг персонал
ОБЩО	**1386**	**325**	**72**	**3**	**550**	**436**

ЗАВЕДЕНИЯ ЗА БОЛНИЧНА ПОМОЩ	**753**	**177**	**0**	**3**	**309**	**264**
МБАЛ СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ РАЗГРАД - АД	505	107	0	1	218	179
МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ - КУБРАТ ЕООД	114	33	0	1	40	40
МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ-ИСПЕРИХ ЕООД	134	37	0	1	51	45
ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ИЗВЪНБОЛНИЧНА ПОМОЩ	**283**	**127**	**72**		**54**	**30**
МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТРОВЕ	29	15			6	8
ДИАГНОСТИЧНИ - КОНСУЛТАТИВНИ ЦЕНТРОВЕ	19	7			5	7
САМОСТОЯТЕЛНИ МЕДИКО - ДИАГНОСТИЧНИ ЛАБОРАТОРИИ	44	1			28	15
САМОСТОЯТЕЛНИ МЕДИКО - ТЕХНИЧЕСКИ ЛАБОРАТОРИИ	15				15	0
ИНДИВИДУАЛНИ И ГРУПОВИ ПРАКТИКИ ЗА ПЪРВИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ	48	48			0	0
ИНДИВИДУАЛНИ И ГРУПОВИ ПРАКТИКИ ЗА СПЕЦИАЛИЗИРАНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ	56	56			0	0
ПРАКТИКИ ЗА ДЕНТАЛНА ПОМОЩ	72	0	72		0	0
ДРУГИ ЗДРАВНИ ЗАВЕДЕНИЯ	**350**	**21**			**187**	**142**
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - РАЗГРАД	49	7			18	24
ЦЕНТЪР ЗА СПЕШНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ - РАЗГРАД	135	13			65	57
ХОСПИС	2	1			1	0
ДЕЙНОСТИ КЪМ ОБЩИНИТЕ	164	0			103	61

Изводи:

Средната възраст на упражняващите професията си лекари специалисти е 59 години. В момента работещите в пенсионна възраст са 97 броя.

Най–голям е броят на лекарите в категория 60+ (пенсионери и навършващи пенсионна възраст през следващите 5 г.) в следните специалности:

- педиатрия – 10 бр. от общо 17 бр.
- нервни болести – 8 бр. от общо 14 бр.
- хирургия – 9 бр. от общо 17 бр.
- очни болести – 7 бр. от общо 9 бр.
- анестезия и интензивно лечение – 8 бр. от общо 11 бр.
- кожни и венерически болести – 2 бр. от общо 2 бр.
- неонатология – 1 бр. от общо 2 бр.
- нефрология – 1 бр. от общо 2 бр.
- урология – 4 бр. от общо 3 бр.
- ушно-носно-гърлени болести – 3 бр. от общо 5 бр.

Най–голяма потребност има от специалисти по обща медицина, педиатрия, хирургия, нервни болести, анестезиология и реанимация и акушерство и гинекология.

Тесните специалности в областта на детските болести липсват в областта, което налага лечението на децата със съответните заболявания да се провежда в други области от страната.

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Разград

Силни страни	**Слаби страни**
Добра връзка между РЗИ и всички ЛЗ	Ниска осигуреност с медицински персонал
Добра колаборация с областна и общински администрации, БЛС, СЗБ, РЗОК	Трайно незаети практики
Стабилно финансово състояние на ЛЗ за БР	Липса на определени специалисти
	Висок процент на неосигурено и безработно население.
	Застаряващо население с нужда от повече медицински грижи
	Голям процент селско население със затруднен достъп до медицински грижи
Благоприятни възможности	**Заплахи**
Изнасяне на специализираната медицинска помощ до населението, разположена равномерно на територията на областта.	Задълбочаване на демографската криза
Осигуряване на високо специализирани консултации от специалисти от национални ЛЗ	Увеличаване на миграционните процеси
Въвеждане на денонощно дежурство на аптеки и равномерно разпределение в областта	Изчезване на лекари по определени специалности, които не могат да сключат договор с НЗОК.
Въвеждане на задължително разпределение на завършилите държавна поръчка в МУ, както и държавна регулация по отношение на специализациите	Трудно покриване на сега действащите стандарти, поради липса на желаещи да работят в региона.
Увеличаване на приема в МУ	
Субсидиране от държавата на редки специалности	